

podařila i kontrola skoků a přeskoků či seskoku z přiměřené výšky do podřepu.

Řízené objevování je v praxi v mateřské škole používáno v mnoha případech: učitelka se ptá, kdo zná nějaké květiny, následně které kvetou na jaře – které můžeme nyní vidět kvést – děti dojdou k poznávání jarních květin. Nebo mezi zvířaty najít ta, která žijí (lezou) na stromech nebo ve vodě. Učitelka tedy otázkami vede děti k poznání. V oblasti učení se pohybu je takových možností méně. Je možné uvést jako příklad ovládání padáku, kdy se dětem nevede jej vypustit společně vzhůru. Tam učitelka může zasáhnout a zeptat se, proč to nejde a co je nutné udělat. Postupně na základě vedení učitelkou by jistě děti navrhly společně vypustit padák na nějaký signál, např. na počítání do tří. Tento styl vyučování nejčastěji vyplyne z konkrétní situace a pro učitelku je obtížné si tuto možnost uvědomit včas a hned dětem neřici co a jak mají udělat, ale vést je k objevování řešení. Naše praxe k tomu zatím nepřispívala a je běžné a normální, že učitelka ihned dětem poradí. Zkuste to ve své praxi jinak a přispějte ke změně.

Samostatné objevování – **řešení problému** děti velmi baví. Dokonce i dvouleté děti rády samy řeší, kde mají kolena, uši nebo zadeček. Řešení problému může být skutečně velmi jednoduché a přiměřené věku nejmenších dětí, ale i starších. Domnívám se, že tento způsob učení, zadávaný často hrou (viz Dvořáková, 2002, 2011), je již běžně užívaný.

Lze jen uvést, že je možné se zaměřit na úkoly **pro jednotlivce**:

- Úkoly s vlastním tělem: podlahy se dotýká jen jedno chodidlo a dvě ruce; chyťte si ucho a koleno, čelo a pupík...
- Vymysli přechod přes lavičku, ostatní to zkusí stejně a pak vymyslí jiný způsob další dítě
- Vymysli vlastní způsob chůze po čáře, překonání překážky apod.

Při takto zadávaných úkolech je však důležité, aby se děti dostatečně střídaly, pokud je zadáno, že jedno z dětí má vymyslet průchod celou překážkovou dráhou i pro ostatní, často se to protáhne na dlouhou dobu, na váhání, vracení se zpět, a ostatní stojí. Proto bych doporučila vždy jen jeden volný úkol s vlastním způsobem překonání.

Pěkný nápad se objevil opět v bakalářské práci (Straková, 2018): Z organizačních a prostorových důvodů byly děti rozděleny na dvě skupiny a v prostoru byly k dispozici různé pomůcky (míče, pálky, obruče, švihadla, šátky...). Pro každou skupinu byla stanovena doba (třeba 3 min.), kdy si každé dítě ze skupiny zvolilo nějakou pomůcku a vymyslelo vlastní cvičení. Na signál pak děti pomůcky položily na zem, šly si sednout a na další signál si pomůcky vybraly děti z druhé skupiny a opět měly chvíli na zkoušení. Takto se skupiny vystřídaly několikrát. Bylo vidět, jak děti vymýšlejí různé využití pomůcek, různé pohyby s nimi,

ale někdy se také nechaly inspirovat tím, co zkusily děti z druhé skupiny, kterou mohly sledovat.

Jiným příkladem, kde je třeba řešit, kudy postupovat, byla hra, kterou realizovaly studentky při praxi: Po „kamenech“ (papírech), rozložených po větší ploše, je třeba dojít na několik určených míst (např. donést 4 barvy víček do 4 správných košíků). Stoupat se může pouze na „kameny“. Šlo o to zvolit vhodnou cestu, dokázat se vyhýbat, uvolňovat cestu druhým. Úkol byl celkem náročný, ale dětem se dařilo a bylo vidět jejich zaujetí a soustředění.

Úkoly k řešení je možné zaměřit také na skupinu a **rozvíjení spolupráce**. Předchozí úkol již přispíval k tomu, že si jednotlivé děti musely všimnout ostatních a přizpůsobit jim svou cestu. Řešením problému ve skupině jsou další příklady, avšak jsou vhodné spíše pro starší děti a je třeba také volit vhodný počet dětí ve skupině. Pro většinu úkolů je vhodnější menší počet, aby byly schopné se dohodnout:

- Udělejte ze sebe společně čáru, kruh...
- Překonejte překážku (lavičku, podlézt překážku) a vzájemně se držte (není určeno jak).
- Jste slepení, nesmíte se pustit a společně musíte doběhnout ke stromu, najít tam hezký list a přinést mi jej, stále však musíte být slepení.
- Každá skupinka má k dispozici dvě tyče, šátek a míč, úkolem je dopravit míč na určené místo a nikdo se nesmí míče dotýkat. Děti mohou nést míč na šátku nebo na tyčích. Musí na to však nejprve přijít.

Pro starší děti jsou tyto úkoly přitažlivé a baví je. Sledování jejich reakcí je opět velmi přínosné pro poznání dětí a pro volbu dalších činností.

Kromě uvedených stylů však je možné ještě zmínit **celkové řízení a organizování** cvičebních chviliek a lekcí. Dobrá organizace je důležitá proto, aby děti měly co nejvíce příležitostí si cviky a dovednosti vyzkoušet, nestály ve frontě a nečekaly na pomůcky. Volba vhodné organizace bývá obtížná a nemusí se vše vydařit podle očekávání. Někdy krátkému čekání v řadě zamezit nelze, protože je organizace omezena prostorem a počtem dětí. I zde však je možné doporučit volnější řízení, neurčovat pořadí překážek a ponechat dětem volbu, které stanoviště a úkoly si kdy vyberou. Jde stále o to nabízet možnosti a příležitosti, které budou pro děti přitažlivé a budou je rády zkoušet, včetně těch obtížnějších, kde pomáhá a kontroluje učitelka.

Zkušenosti napovídají, že méně aktivity učitele, méně řízení a méně formální disciplíny podporuje děti v činnostech. Děti se rády učí samy. Domnívám se, že přenosem některých kompetencí na děti a podporováním jejich vlastní aktivity lze lépe a přiměřeně vyhovět individuálním předpokladům a zároveň i přitažlivě učit děti novým dovednostem, vést k pohybové gramotnosti a oblíbě pohybu a rozvíjet děti v jejich